

2007

PHILOSOPHY - II (Optional)

तत्त्वज्ञान - II (वैकल्पिक)

100055

Standard : Degree

स्तर : पदवी

Nature : Conventional

स्वरूप : पारंपारिक

Total Marks : 200

एकूण गुण : 200

Duration : 3 Hours

कालावधी : 3 तास

Note :

सूचना :

- (i) Answers must be written either in **English** or in **Marathi**.
उत्तरे इंग्रजीमधून किंवा मराठीमधून लिहिली पाहिजेत.
- (ii) Question No. 1 is **Compulsory**. Of the remaining questions, attempt **any four** selecting one question from each section.
प्रश्न क्रमांक 1 **अनिवार्य आहे**. उर्वरित प्रश्नांमधून कोणतेही चार सोडवा पण प्रत्येक विभागातून एक प्रश्न निवडून सोडविणे आवश्यक आहे.
- (iii) Figures to the **RIGHT** indicate marks of the respective question.
उजवीकडील अंक संबंधित प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
- (iv) Number of optional questions upto the prescribed number in the order in which they have been solved will only be assessed. Excess answers will not be assessed.
ज्या क्रमाने निर्धारित संख्येपर्यंत पर्यायी प्रश्नसंख्या सोडविली आहे, तेवढीच प्रश्नसंख्या तपासली जाईल, अतिरिक्त उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
- (v) Credit will be given for orderly, concise and effective writing.
नीटनेटक्या, संक्षिप्त व परिणामकारक लिखाणास श्रेय दिले जाईल.
- (vi) Candidate should not write roll number, any name (including their own), signature, address or any indication of their identity anywhere inside the answer book otherwise he/she will be penalised.
उत्तरपुस्तिकेच्या आतील भागात कोठेही उमेदवाराने बैठक क्रमांक, स्वतः किंवा इतरांचे नाव, पत्ता किंवा आपली ओळख देणारे चिन्ह नमूद करू नये अन्यथा तो शिक्षेस पात्र ठरेल.
- (vii) For each slab of 10, 15 and 20 marks, the examinee is expected to write answers in 125, 175 and 250 words respectively.
प्रत्येकी 10, 15 आणि 20 गुण असलेल्या प्रश्नांची उत्तरे परिक्षार्थीकडून अनुक्रमे 125, 175 आणि 250 शब्दांमध्ये अपेक्षित आहेत.
- (viii) In case of any ambiguity, English version will be considered as authentic.
कोणत्याही प्रकारच्या संदेहाच्या स्थितीत, इंग्रजी भाषांतर ग्राह्य समजले जाईल.

P.T.O.

1. Answer any four of the following :

खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा :

- (a) Explain the concepts of Rta and Rna as a moral sanctions. 10
नैतिक निकष म्हणून ऋत् आणि ऋण (Rta and Rna) ह्या संकल्पना स्पष्ट करा.
- (b) State the nature of the code of conduct for mass media in India. 10
भारतातील प्रसारमाध्यमांच्या आचारसंहितेचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- (c) How does Dr. Babasaheb Ambedkar criticise on Varna and Caste system ? 10
डॉ. आंबेडकर वर्ण आणि जाति व्यवस्थेवर कोणत्या प्रकारे टीका करतात ते सांगा.
- (d) A secularism and Sarvadharmasamabhava are two sides of the same coin. How far it is true ? Discuss fully. 10
निधार्मिकता आणि सर्वधर्मसमभाव ह्या एकाच नाण्याच्या दोन बाजू आहेत. हे कितपत खरे आहे? सखोल चर्चा करा.
- (e) What is the meaning of Bhudan according to Vinoba Bhave ? 10
विनोबा भावे यांच्या मते 'भूदान' म्हणजे काय ?

SECTION - A

विभाग - A

www.mpscmaterial.com

2. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्न सोडवा :

- (a) Define the term Dharma with appropriate definition and explain the meaning of Vidhi and Nishedh. 10
धर्म म्हणजे काय ते योग्य अशा व्याख्येच्या आधारे सांगून विधी आणि निषेध यांचा अर्थ स्पष्ट करा.
- (b) What are the Four Noble Truths and Eight Fold Paths according to Buddhism ? 10
बुद्धांची चार आर्यसत्ये (Noble Truths) आणि आर्यअष्टांगमार्ग (Eight Fold Paths) कोणते आहेत ते सांगा.
- (c) State the meaning of utilitarianism, and explain in brief J.S. Mill's philosophy of utilitarianism. 10
उपयुक्ततावादाचा अर्थ सांगून जे. एस्. मिल्ल च्या उपयुक्ततावादाचे तत्वज्ञान थोडक्यात सांगा.
- (d) Critically examine the theory of Emotivism. 10
भावनावादाचे टीकात्मक परीक्षण करा.

3. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्न सोडवा :

- (a) What are the two types of religion ? Explain fully. 10
धर्माचे दोन प्रकार सांगून सविस्तर स्पष्ट करा.
- (b) Distinguish between Anuvratas and Mahavratas according to Jainism. 10
जैन मतानुसार अनुव्रत आणि महाव्रत यातील भेद स्पष्ट करा.
- (c) Kant's categorical Imperatives are nothing but a philosophy of Nishkam Karmayoga. Discuss fully. 10
कांट चे निरूपाधिन आदेश (categorical Imperatives) म्हणजे निष्काम कर्मयोगाचे तत्त्वज्ञान होय. चर्चा करा.
- (d) An Intuitionism is a one of the criteria of human conduct. How ? Explain fully. 10
मानवी वर्तनाचा एक निकश म्हणून अंतःस्फूर्तवादाचा विचार होवू शकतो काय ? सविस्तर स्पष्ट करा.

SECTION - B

विभाग - B

4. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्न सोडवा :

- (a) State and explain any five principles of business ethics. 10
व्यावसायिक नीतिची पाच तत्त्वे सांगून ती स्पष्ट करा.
- (b) What are the ways to preserve nature ? Explain fully. 15
निसर्गाला वाचविण्याचे / निसर्ग संवर्धनाचे उपाय सांगा.
- (c) Define the term abortion. Explain the different views regarding abortion according to western countries, and India. 15
गर्भपात म्हणजे काय ? गर्भपात विषयीची पाश्चात्य आणि भारतीय मते स्पष्ट करा.

9. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्न सोडवा :

- (a) Define the concept of Monotheism in Islam. 10
एकेश्वरवादाची संकल्पना स्पष्ट करा.
- (b) Bring out the relation among Isvara, Jiva and Jagat according to Vallabha. 10
ईश्वर, जीव आणि जगत् यातील वल्लभाचार्यांनी सांगितलेला संबंध स्पष्ट करा.
- (c) Gita Rahasya is nothing but an explanation of Karmayoga. Discuss fully. 10
गीतारहस्य म्हणजे कर्मयोगाचेच (निरूपण) स्पष्टीकरण आहे, या विधानाचा अर्थ स्पष्ट करा.
- (d) Critically examine the Cognitive and Non-cognitive debate of religious language. 10
धार्मिक भाषाविषयीची कॉग्निटिव्ह आणि नॉन-कॉग्निटिव्ह चर्चा सांगून त्याचे टीकात्मक परीक्षण करा.

- o 0 o -

www.mpscmaterial.com

5. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्न सोडवा :

- (a) What are the characteristics of leadership ? Discuss fully. 10
नेतृत्वाची वैशिष्ट्ये कोणती आहेत ? सविस्तर चर्चा करा.
- (b) State the meaning of anthropocentrism and explain fully the principles of this 15
view.
मानववंशवादाचा अर्थ सांगून ह्या मताची प्रमुख तत्त्वे विशद करा.
- (c) Why an ethics does not allow human experimentation ? Give strong reasons of 15
opposition.
नीतिशास्त्र 'मानवी प्रयोग' करण्यास का विरोध करते ? विरोधाची प्रमुख कारणे द्या.

SECTION - C

विभाग - C

6. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्न सोडवा :

- (a) Bring out the philosophy of Radical humanism according to M.N. Roy. 10
एम्. एन्. रॉयच्या नवमानवतावादाचे तत्त्वज्ञान सांगा.
- (b) What is Satyagraha ? State the basic principles of Satyagraha. 10
सत्याग्रह म्हणजे काय ? सत्याग्रहाची प्रमुख तत्त्वे सांगा.
- (c) Explain in brief Mahatma Jotiba Phule's work regarding gender, justice and 10
human rights.
लिंग, न्याय आणि मानवी हक्क यावरील महात्मा ज्योतिबा फुले यांचे कार्य सांगा.
- (d) Bring out the relation among liberty, equality and justice. 10
स्वतंत्रता, समता आणि न्याय यातील संबंध स्पष्ट करा.

P.T.O.

7. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्न सोडवा :

- (a) State briefly the Philosophy of Marxism. How it is criticised by others ? 10
मार्क्सवादाचे तत्त्वज्ञान थोडक्यात सांगा. मार्क्सवादावर इतरांनी केलेल्या टीकेचा परामर्श घ्या.
- (b) Explain the concept of Sarvodaya according to Mahatma Gandhi. 10
महात्मा गांधीजींच्या मतानुसार सर्वोदय म्हणजे काय ते स्पष्ट करा.
- (c) Give in detail the view of Gopal Ganesh Agarkar regarding gender discrimination. 10
लिंग भेदभावाविषयीचे गोपाळ गणेश आगरकरांची मते सविस्तर सांगा.
- (d) Define the term democracy. What are the distinct features of Indian democracy ? 10
Discuss.
लोकशाही म्हणजे काय ? भारतीय लोकशाहीची ठळक वैशिष्ट्ये कोणती आहेत ? चर्चा करा.

SECTION - D

विभाग - D

www.mpscmaterial.com

8. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्न सोडवा :

- (a) Discuss fully the Ontological argument for the existence of God. 10
ईश्वरी अस्तित्वाविषयीच्या सत्ताशास्त्रीय युक्तिवादावर सविस्तर चर्चा करा.
- (b) A religion can be without God according to Buddhism. How ? Explain in detail. 10
ईश्वराशिवाय धर्म असू शकतो असे बौद्ध तत्त्वज्ञान कसे म्हणू शकते ? सविस्तर स्पष्ट करा.
- (c) Bring out the important features of Bhakti movement according Justice 10
M.G. Ranade.
न्यायमूर्ति रानडेच्या दृष्टिकोनातून भक्ती चळवळीची महत्त्वाची वैशिष्ट्ये कोणती आहेत ते सांगा.
- (d) Write a note on religious language. 10
'धार्मिक भाषा' यावर टीपा द्या.

P.T.O.